2026-2027 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI

9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 1. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI PROVASI

Okul adı:		**Ders:** Türk Dili ve Edebiyatı	**Tarih:**
Adı Soyadı:	**Sınıfı / Şubesi:**	**Numarası:**	**Puan:**

Nasıl puanlatılır?

1. Cevabını her şıkkın altındaki, etiketli (ör. **1a**) kutuya yaz.
2. Bitirince her sayfanın fotoğrafını çek: düz, aydınlık, sayfanın tamamı görünsün.
3. Son sayfadaki kodu okut, fotoğrafları yükle.
4. Yazın metne çevrilir; kontrol et ve puanlat. *(2. yazılı provasında okuma ve puanlama Pro'da.)*

Tablette ya da bilgisayarda doğrudan yazabilirsin: digikamp.com/ortak-yazili/9-sinif-edebiyat/prova

METİN 1 — ORHAN VELİ KANIK, "ANLATAMIYORUM"

Ağlasam sesimi duyar mısınız, Mısralarımda; Dokunabilir misiniz, Gözyaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel, Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum; Her şeyi söylemek mümkün; Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum; Anlatamıyorum.

Orhan Veli Kanık (1914-1950), "Anlatamıyorum".

1. soru — 16 puan

Metin 1'i okuyunuz.

a) "Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu" dizesindeki "kifayetsiz" sözcüğünün anlamını, ikinci bölümdeki "şarkıların bu kadar güzel" sözüyle kurulan karşıtlıktan yararlanarak tahmin ediniz ve tahmininizin gerekçesini yazınız.

1a

b) Şiirin ana duygusunu yazınız. "Bu derde düşmeden önce" dizesinden hareketle şairin anlatamadığı şeyin ne olabileceğine dair metne dayalı bir çıkarım yapınız.

1b

1. soru (devam)

c) "Ağlasam sesimi duyar mısınız, / Mısralarımda;" dizelerindeki soru bir cevap beklemek için mi sorulmuştur? Şairin bu soruyla okura sezdirdiği kaygıyı açıklayınız.

1c

ç) Şiirin son dizesi tek bir sözcükten ("Anlatamıyorum.") oluşmaktadır. Bu biçim tercihinin şiirin anlamına katkısını açıklayınız.

1ç

METİN 2 — SÖZÜN TERAZİSİ

Annem pazardan dönerken torbaları hiç tartmaz, elleriyle tartardı. Bir elmayı avucunda şöyle bir hoplatır, "Bu tatlı olur." derdi; yanıldığını görmedim. Yıllar sonra kelimelerin de böyle tartıldığını fark ettim. Aynı şeyi söyleyen iki cümle aynı ağırlıkta değildir. "Geç kaldın." ile "Seni bekledim." aynı saati gösterir ama biri kapıyı kapatır, öteki aralık bırakır. Şairler bunu bizden önce bilmiş olmalı; bir dizeye koydukları her sözü, pazarcının tezgâhındaki meyve gibi evirip çevirip öyle seçerler. Günlük konuşmada kelimeyi harcarız, şiirde ise kelime bizi harcar: Bir sözcük için sabaha kadar uyumayan şairler vardır. Belki de en güzel sözler, en çok tartılanlardır. Ben hâlâ öğreniyorum. Bazen bir cümleyi söylemeden önce avucumda tartıyorum; ağır geliyorsa biraz bekletiyorum. Kim bilir, susmak da bir tartı biçimidir.

Özgün metin (prova için deneme türünde yazıldı).

2. soru

16 puan

Metin 2'yi okuyunuz.

a) Yazarın "kelimelerin tartılması" sözüyle neyi kastettiğini açıklayınız. Açıklamanızı metinden iki ifadeyle destekleyiniz.

2a

2. soru (devam)

b) "'Geç kaldın.' ile 'Seni bekledim.' aynı saati gösterir ama biri kapıyı kapatır, öteki aralık bırakır." cümlesinde "kapıyı kapatır" ve "aralık bırakır" sözlerinin mecaz anlamlarını açıklayınız.

2b

c) Metin 2'nin deneme türünde olduğunu gösteren iki özelliği metinden birer örnekle yazınız.

2c

ç) Metin 1 ile Metin 2'yi "söze bakış" bakımından karşılaştırınız: bir ortak noktayı ve bir farkı yazınız.

2ç

METİN 3 — İSKELEDE SABAH

İskeleye ilk vapur, uykulu bir martı gibi Suyun gri yüzüne değiyor. Simitçinin camları buğulu, Bir çay bardağında ısınıyor sabah.

Rüzgâr, eski bir mektup gibi Katlayıp katlayıp açıyor denizi. Herkes bir yere yetişiyor; Ben bu telaşın ortasında Yalnızca bekliyorum.

Özgün metin (prova için yazıldı).

3. soru

20 puan

Metin 3'ü okuyunuz. Bu şiiri 6-8 cümlelik bir betimleme paragrafına dönüştürünüz. Paragrafınızda:

- dikkat çekici bir cümleyle başlayınız,
- şiirdeki görüntülerden en az üçünü kullanınız,
- en az iki farklı duyuya (görme, işitme, dokunma, koklama, tatma) seslenen ayrıntı veriniz,
- en az bir benzetme ya da kişileştirme kullanınız,
- şiirin ana duygusunu açıkça adını koymadan sezdiriniz.

3

METİN 4 — SAAT

Mert, saati avucunda sıkıca tutarak dükkâna girdi. Raflardaki onlarca saat, her biri kendi telaşıyla tıkırdıyordu. Tezgâhın arkasındaki yaşlı adam gözlüğünü alnına kaldırdı:

— Bozuldu mu?

— Dedemindi, dedi Mert. Geçen kış durdu. Annem "Yenisini alırız." diyor ama...

Cümlesini bitirmedi. Usta saati aldı, kapağını açtı, uzun uzun baktı.

— Bunun bir parçası artık yapılmıyor, dedi. Fabrikası kapanalı otuz yıl oldu.

Mert'in omuzları düştü. Kapıya doğru döndüğünde ustanın sesi onu durdurdu:

— Bir hafta sonra uğra.

Mert o hafta her akşam dükkânın önünden geçti ama içeri girmedi. Camın ardında ustayı hep aynı yerde, gözünde büyüteç, tezgâha eğilmiş görüyordu.

Yedinci gün saat tıkırdıyordu. Mert harçlığından biriktirdiği parayı tezgâha bıraktığında usta parayı nazikçe geri itti:

— Parçayı ben yapmadım, dedi. Eski bir saatten aldım. O da birinin dedesinindi belki.

Mert saati kulağına götürdü. Tıkırtı, dedesinin her akşam kurmayı unutmadığı o sesin ta kendisiydi. Dükkândan çıkarken ilk kez dönüp ustaya el salladı.

Özgün metin (prova için hikâye türünde yazıldı).

4. soru

16 puan

Metin 4'ü okuyunuz.

a) Hikâyenin konusunu bir cümleyle, temasını bir sözcük grubuyla yazınız.

4a

b) Mert'in "Cümlesini bitirmedi." ve "o hafta her akşam dükkânın önünden geçti ama içeri girmedi" davranışlarından onun duygu ve düşüncelerine yönelik birer çıkarım yapınız.

4b

c) Ustanın parayı geri itmesinden ve "O da birinin dedesinindi belki." sözünden hareketle ustanın kişiliğine dair bir çıkarım yazınız. Hikâyenin ana düşüncesini bir cümleyle belirtiniz.

4c

METİN 5 — DOLABIN ANAHTARI

Köyümüzün ilkokulunda kütüphane dediğimiz şey, öğretmenler odasının köşesindeki iki raflı bir dolaptan ibaretti. 1987 sonbaharında dördüncü sınıfa geçtiğimde Hasan Öğretmen o dolabın anahtarını bana verdi. "Kitapları sen dağıtacaksın, kimin hangi kitabı aldığını da bu deftere yazacaksın." dedi. O gün eve koşarak döndüğümü, anahtarı yastığımın altına koyup uyuduğumu dün gibi hatırlıyorum.

Dolapta kırk iki kitap vardı; sayısını unutmadım, çünkü her cuma tek tek sayardım. Kışın kar yolları kapattığında kitapları montumuzun içine sokup eve götürürdük. Hiçbiri kaybolmadı.

Yıllar sonra öğretmen olarak aynı okula atandım. Dolap yerinde yoktu; onun yerine camlı, büyük raflar konmuştu. Kitaplar çoğalmıştı, anahtar ise çoktan kaybolmuştu; artık kimse rafları kilitlemiyordu. Bir an sevindim, bir an içim burkuldu. Sonra dördüncü sınıftan kitap dağıtmaya en hevesli öğrenciyi seçtim ve eline bir defter verdim. Anahtar yoktu ama defter vardı.

Özgün metin (prova için anı türünde yazıldı).

5. soru — 16 puan

Metin 5'i okuyunuz.

a) Metnin anı (hatıra) türünde olduğunu gösteren iki özelliği metinden birer örnekle yazınız.

5a

b) Metinden bir nesnel ve bir öznel ifade bulunuz. Her birinin neden nesnel ya da öznel olduğunu açıklayınız.

5b

5. soru (devam)

c) Metin 4 (hikâye) ile Metin 5'i (anı) karşılaştırınız:

- gerçeklik ve anlatıcı bakımından bir fark yazınız,
- iki metnin iletisindeki ortak noktayı, Metin 5'teki "Anahtar yoktu ama defter vardı." cümlesinden yararlanarak açıklayınız.

5c

METİN 6 — MEHMET ÂKİF ERSOY, İSTİKLÂL MARŞI (İLK İKİ KITA)

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak; Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak. O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak; O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl! Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl? Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl... Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Sözlük: şafak: tan ağarması, sabahın ilk aydınlığı · sancak: bayrak · ocak: ateş yakılan yer; ev, aile · çehre: yüz · hilâl: ay; burada bayraktaki ay · celâl: öfke, hiddet · helâl: hak edilmiş, gönül rızasıyla verilmiş · Hakk'a tapan: Allah'a inanan · istiklâl: bağımsızlık

Mehmet Âkif Ersoy (1873-1936), İstiklâl Marşı. TBMM'de 12 Mart 1921'de kabul edildi.

6. soru — 16 puan

Metin 6'yı sözlükten de yararlanarak okuyunuz.

a) Bu iki kıtanın konusunu ve ağır basan duyguyu yazınız.

6a

6. soru (devam)

b) Birinci kıtadaki "al sancak" ve "en son ocak" sözlerinin metinde neyi simgelediğini açıklayınız.

6b

c) "Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!" dizesindeki söz sanatını adlandırıp nasıl yapıldığını açıklayınız. Şairin bayrağa seslenirken takındığı tutumu yazınız.

6c

ç) İstiklâl Marşı'nın yazıldığı dönemle ilgili bildiklerinizden yararlanarak marşın "Korkma" sözüyle başlamasının o günün insanlarına verdiği iletiyi açıklayınız.

6ç

Bitirdin mi? Kodu okut, sayfaların fotoğrafını yükle.

Yazın metne çevrilir; kontrol edip puanlatırsın: her soru MEB ölçütleriyle tek tek puanlanır, eksik kalan kısmı ve tam puanlık cevabı görürsün.

digikamp.com/ortak-yazili/9-sinif-edebiyat/prova

*** 2. yazılı provasında kâğıt okuma ve puanlama Pro'da. Senaryo tablosu ve sorular herkese açık: digikamp.com/ortak-yazili/9-sinif-edebiyat**

Bu prova MEB ODSGM'nin yayımladığı konu-soru dağılımına göre hazırlanmıştır; resmî sınav sorusu değildir. Çoğaltılabilir, sınıfta ücretsiz kullanılabilir. DigiKamp · digikamp.com